

ZSIDÓ FERENC

Selyempokróc

ZSIDÓ FERENC (1976) Székelykeresztúr

Bíró János feltolta szalmakalapját a feje búbjára, kikönyökölt a tornác karfájára, s ráncos, mégis derűs arcát az ég felé fordítva a felhők vonulását leste. Száraz, forró június volt, legalább két hete nem esett. A füvek vékonyak voltak, nem volt tartásuk, az a kevés szalmás gabona, amivel e dombvidéki tanyasiak elkínlódtak, hogy az állataiknak abrak legyen, csak senyvedt, nem akarta a kalaszát hányni.

– Ha nem egyéb, ebből végre eső lösz, asszony! – mondta aztán örvendezve, s összedörzsölte tenyereit. Kézfejen és inas karjain a vérerek kidagadtak.

– Csak nehogy vihar lögyön... – jött ki a tornácra Mariska néni, lisztes kezét a köténye korcába megtörölve.

– Néha nem árt egy kicsi vihar... – jegyezte meg az öreg kissé kelletlenül, mert bosszantotta a felesége aggodalmaskodása.

– Miféle viharra gondósz? – kérdezett vissza az asszony, úgy, mint aki érti a célzást.

– Én olyanra...

– Nem való má' vihar nekünk... – igazította meg fejkendőjét az öregasszony, amit a régi beidegződés szerint nyáron is viselt, csupán a fia kedvéért volt hajlandó levenni arra a pár percre, amíg skype-on beszélgettek.

– Nem-é? – kérdezett vissza az öreg, bozontos, ősz szemöldökét felhúzva.

Mielőtt a felesége bármit is válaszolhatott volna, megeredt az eső, beléjük fojtva a szót. Csak álltak, s megenyhülve, gyönyörködve nézték: csendes, de viszonylag tömötten, egyenletesen esett, tudták, a földnek ez a legjobb, mert van ideje beinni, nemcsak lefut a víz, mint egy vad zápor esetén.

Bíró János elnézett le a völgybe, a város irányába: ott felhők is alig voltak.

– Hiába, az esőt magukhoz húzzák a fák – mondta, a dombháton terpeszkedő erdő felé bökve.

– Azok igön... – hagyta helybe engesztelőleg az asszony.

– Hallám, no, kérdőzd meg Jancsit, ott esik-é! – szólt rövid hallgatás után az öreg.

– Ilyen esőben ejszen nem jó bezgetni a masinát...

– Nem csinál az sömmit! – legyintett az öreg, adva a nagyot, holott valójában ő jobban tartott a fia által a tisztaszobában felállított számítógéptől, mint a felesége. Nem is foglalkozott vele, az az asszony felségterülete volt, őt okosította ki a fia, mielőtt Angliába indult volna.

– Ki tudja, az internet is hogy mönyön ilyen üdőben... – aggályoskodott tovább az öregasszony.

– Hát nem avval dicseködött a gyermek, hogy mekkora találmány? Csak nem fog ki rajta egy kicsi eső?!

További osztozódás helyett Mariska néni bement a tisztaszobába, nyelvét csücsörítve, óvatosan megnyomta a számítógép startgombját. Kezdetben ijesztőnek találta a hűtőventillátor zúgását, de mára már megszokta, sőt megszerette ezt a monoton zajt. Csak a legminimálisabbat értett a géphez:

Az írás az MMA ösztöndíjprogramjának keretében született.

elindította a Skype-ot, megnézte, hogy online van-e a fia, s kezdeményezte a videohívást. Legtöbbször előre leegyeztetett időpontban jelentkeztek be, amikor Jancsi végzett már a munkájával. Mindenes volt egy szállodában Dél-Angliában, egy olyan városban, melynek nevét Bíróék nem tudták kiejteni, de mivel ez a város közel volt Londonhoz, hát mindenkinek úgy mondták, a fiuk Londonban él.

Mariska néni ezúttal soron kívül próbált kapcsolatba lépni a fiával, de az nyakig lehetett munkában, mert a videohívást nem fogadta, csak annyit írt vissza, majd később, édesanyám. Mariska néni valahogy kiböngészte az üzenetet, majd bosszankodva kiment még mindig a tornácra nézelődő férjéhez.

– Na, nem tudtam elérni... – mondta kelleetlenül.

– Mi van, beadta a kulcsot a tányér a ház tetején?

– A parabolára gondolsz? – kérdezett vissza némi kioktató éllel a hangjában az asszony.

– Arra, hogy a fene ötte vóna meg! – mondta bosszúsan az öreg, arra gondolva, hogy ennek a fránya technikának köszönhetően még megéri, hogy odalesz az a kicsi tekintélye is. S hogy ez is a fia miatt van.

– Jó erős a jel! – mondta kissé tudálékosan Mariska néni.

– S akkó...?

– Azt írja Jancsi, majd később.

– Később, mi? Gondolom, előbb ki kell még nyaljon két-három szobát. Úgy kell neki, ha nem tudott itthon a seggin ülni, s az agrármérnöki diplomával érvényösülni...

– Látod te is, hogy mennyi baj van a fődekkal...

– A budipucolással nincs baj?

– Hadd el, no, legalább kipróbálja magát, a világot lát...

– Világot? Szaros vécét...

– Van ott egyéb is! Milyen fájin képöket küldött a tégnap is...

– Hányszor elmondtam neki – háborgott az öreg –, hogy vöszünk még földet, ha kell, rakja bé uniós támogatásra, s termeljön zabot, árpát! Azon jó haszon van... Vagy álljon réa a gyümöcstermesztésre...

– Hadd el, no, te se azt csináltad örökké, amit apádék mondtak... – mondta Mariska néni rövid hallgatás után.

– Nem-é?

– Emlékszől, amikor kijelentötted nekik, hogy széköly harisnyát márpedig nem vagy hajlandó többet viselni, esetleg a szöbököt ünnepnap? Akkoriba kezdtél udvarolni neköm, élire vasalt szövetnadrágba jöttél...

– Abbiza úgy vót, te asszony!

– S abba is megmakacsoltad magad, hogy márpedig a gyermekeink tegezzenek münkököt... Szüleink eleget mondták: annak az a rendje, hogy a gyermek magázza az apját, anyját, ahogy mű is, de te kijelentötted, hogy más világot élünk...

– Hát, lehet, hogy ebbe az égybe nem ártott vóna hallgatni réjuk... – vigyorgott el az öreg.

A feszültség oldódni látszott, Mariska néni azonban folytatta a puhítást:

– S az hogy vót, amikor apád jött, hogy szántani kéne, ganézni kéne, s te pedig azt mondtad, nem azért házasodtál meg, hogy most is apád parancsolgasson?! Mit szólsz, embör?

Bíró János nagyot szusszant.

– Én azt, hogy ha még égy ilyen kellemös emlékök fölhozol, meg találalak legyinteni... – ezt évődve mondta, úgy, hogy az asszony kiértse belőle, esze ágában sincs legyintgetni, de nem ártana, ha befejezné ezt a témát.

Erőszakra hosszú házasságuk alatt egyszer sem került sor, Bíró János nem osztotta azt a nézetet, hogy az asszony verve jó; néha esetleg morgoló-

dott valamiért, máskor Mariska példálózott a kelleténél élesebben, amit egy-két napi hallgatás, pufogás követett, de aztán az életnek mennie kellett tovább, valamelyikük megtörte a csendet, s tett valami békülési gesztust, nem kérlelőt, nem is szenvedélyest, inkább csak mellékeset – holott minden idegszálukkal ezt kívánták mindketten –, például rákérdezett valami hétköznapi apróságra, háztáji tennivalóra, aztán már úgy tettek, mintha mi sem történt volna, legföljebb este, lefekvés után kissé kedvesebbek voltak egymással.

– Jól van, no! – visszakozott az asszony, érezve, hogy kissé túllőtt a célon.

Elhallgattak, csak nézték a lassan elcsendesedő esőt, beszívták friss illatát. Mariska néni nemsokára rátette a kezét a férje vállára, az öregnek jólesett a gesztus, de nem viszonzotta, arra gondolva, hogy kedveskedjék az asszony, az az ő dolga. Azért kihúzta magát, vállában az izmot kissé megfeszítette, hadd érezze Mariska, van még benne erő.

Ahogy így álltak, a szomszédos tanyán, ami jó száz-százötven méterre volt tőlük, srégen fölfelé, mozgást érzleltek. Ebből a távolságból nem lehetett kivenni, hogy ki az, de ember volt a kapunál, épp a zárral matatott.

– Mi a fene, csak nem Desági Antal?

– Nem tudom, de lehetett volna annyi esze, hogy behúzódjon az eső elől valahova...

– Ő kell lögyön, ki más...?

Csak nézték, ahogy a görnyedt alak valahogy betaszítja a leereszkedett kaput, s bőröndjét az udvaron letéve tanácstalanul szétnéz.

– Bőrönddel? Csak nem valami turista vagy mifene? – hümmögött Bíró János.

– Desági Antal lösz az – meresztette a szemét a felesége –, de nem az, amelyikre te gondolsz...

– Hanem?

– A fia, Anti. A drága jó Desági Andris unokája, Isten nyugtassa. Biztos a négyórás busszal érkezett, s jól megázott a szöröncsétlen, amíg idáig följött a központból azzal az ibóktalan bőrönddel...

Egy darabig még hümmögtek, hogy mit kereshet itt, aztán dolguk után láttak.

– Nem kéne átmönni hézza? – kérdezte később Mariska néni, miközben az esti teendőket intézték.

– Átmönni? – kérdezett vissza megütközve Bíró János. – Jöjjön ő, ha baja van...

– Ki tudja, emlékszik-é réánk?

– Ha nem emlészik, ne jöjjön... Vót itt eleget gyermekkorában.

– Eleget? Inkább vajégyször...

– Ahányszor az a tróger apja hazahozta... Nem túl sűrűn, az biztos! Rajta osztán erősen kiütött a városi úrhatnáság...

– A' mmá igaz! De a fia, ez a kicsi Anti, mintha normálisabb lenne egy szikrát...

– A' biza lehet, te asszon... – mondta csendesen, elgondolkodva az öreg.

– 'Sze ez hazajött, s Jancsit bezzeg Angliába' öszi a fene...

Mariska néni látta, hogy ismét rossz irányba terelődött a beszélgetés.

– Hát épp ezért fogadjuk jól – szólt kisértatva. – Akár a műfiunk is lehetne...

– Mi vagyunk mű, fogadóbizottság? – háborgott az öreg.

– Ne légy olyan pokróc, no...

– Hát milyen lögyek, no, milyen?

Rosszkedvűen, szótlánul falták be a főtt krumplit szilvaízzel, melléje aludttejet kortyoltak. Utána az öreg bekapcsolta a rádiót, ahogy minden este, immár több mint negyven esztendeje, hogy meghallgassa az esti híreket,

ahogy ő fogalmazott, hogy tudja meg, nem rontott-e ki a háború. Tekintetét ráfüggesztette az ódon, recsegő masinára, mintha ekképp jobban érthetné a bemondó szövegét. A kommunizmus évei alatt főként a Szabad Európát hallgatta, de a Kossuthot is szerette, főként a kora reggeli hírekkel, amikor felhangzott a jól ismert szignó az „Éljen a magyar szabadság, éljen a haza” dalmából, s a „pontos időjelzést adunk”. Aztán délben a *Játék és muzsika tíz percben*-t az andalító komolyzenével. Felismerni nemigen tudta, de örömmel hallgatta a klasszikusokat. A rendszerváltás után aztán áttért a vásárhelyi rádióra, bár nem mindegyik műsorvezetőt kedvelte. A megyeszékhelyi rövidhullámú rádiót a dombok takarása miatt nem lehetett fogni. Olykor Mariska néni is melléje ült, nem mintha annyira érdekelték volna a világ dolgai, inkább csak azért, hogy addig is a férje közelében legyen, s hogy hasznossá tegye magát, közben kötögetett vagy paszulyt bontott. Ezúttal azonban tüntetően bevonult a szobába, ahogy ők mondták, az első házba, s bekapcsolta a tévét. Igazából jobban szerette a rádiónál, a déli zenés üzenetek, a kora esti sorozatfilmek a pihenést, megnyugvást jelentették számára.

Rossz hangulatuk lefekvésig sem párologott el, az ágyba szóltanul bújtak be, a takarót a fejükre húzva. A fiukra gondoltak, hogy miért kellett elmennie, s magukra, hogy miért engedték el. S arra, hogy milyen tehetetlen is az öreg.

•

Desági Antal megérezhette, hogy mit gondol Bíró János, kinek kell tiszteletét tennie kinél, mert másnap délelőtt beállított hozzájuk.

– Te a Desági Andris unokája vónál, ugyé? – kérdezte Bíró János kimérten a bemutatkozás után. Nem mintha nem tudta volna, de hát el kellett kezdeni valahol a beszélgetést.

– Én az. S kiköltöztem ide, nagyapám örökibe’ – válaszolta Anti büszkén.

– No, te! S hát égy ilyen selyömfíú, mint te, mi fenét kezd itt magával?

– Hát..., arra gondoltam, vennék egy-két kecskét, ha volna urambátyám-nak eladó...

– Kecskét?

– Azt. Úgy tudom, elég igénytelen állat...

– Igénytelen...?

– Kollektivista tehén, nem úgy mondták régebb?

– Mondtak sokfélit...

– Jó volna fejegetni, a sajtja állítólag sokkal jobb, mint a juhsajt!

– Aha! – bólogatott Bíró János, valahogy úgy, hogy adj, uram, észt, akinek nincsen. – No, ha ennyire el vagy szánva, hát beszélhetünk a dologról! De ahhoz ide kell hívjam az asszonyt, a kecskék az ő reszortja, amióta a gyermekök kirepültek, átengedtem neki, hadd lögyön amivel foglalkozni szögénnek; meghá’, neköm a két ló úgyis elég, az kényös jószág...

Mariska néni elő is került csakhamar, rá Anti valamiért nem emlékezett, zavarában kezet akart csókolni neki, hagyd a ménkűbe az ilyen úrhatnáságokat, fiam, há’ mi kéne? Kecske?, szűzanyám, csak nem?, de ekkor az öreg odavágott szemével az asszonynak, hogy hagyjad no, ha kecske kell neki, hát adjunk. És adtak is, kiválasztották a legdélcegebbet, tejet ugyan csak egy csorrintásnyit adott, de erről ők természetesen bölcsen hallgattak. Aki akarja, látja mindjárt, ha megnézi a tőgyét. Ha megnézi. Anti azonban csak a szarvát nézte, hogy milyen hosszú, s a szőre is milyen fényes. Amikor az árát megmondták, pillogtatott egy keveset, mert sokallta, de aztán megvonta a vállát, ha ennyi, hát ennyi, telik rá a számítógép árából. Az öreg a szállítást is vállalta, mégpedig szekéren, hiába csak a szomszédba kellett menni, mert a szegény pára a saját lábán az istennek se akaródzott elhagyni az életszert.

Anti diadalmasan rekesztette meg a kecskét a pajtában. Úgy érezte, ezzel megalapozta itteni életét. Aztán rövidesen rá kellett jönnie, nem ilyen egyszerű a dolog, s hogy a lelkesedés mellé némi tudás is kellene.

Másnap a reggeli fejés idején beállított Bíró János. Biccentett, aztán csak somolyogva nézte, ahogy a városi fiú kínlódik a kecskével, rángatja a tőgyét, az pedig keservesen mekeg, lábát kapkodja, belelép, még bele is babol a fejőedénybe, de tejet nem igazán akaródzik adni neki. Egy decinél több nemigen volt az edény alján, kecskeszarral vegyülve.

– Hogy van az, urambátyám, hogy ilyen keveset ad ez a kecske? Valamit nem jól csinálók? – kérdezte Anti egy árnyalattal indulatosabban, mint kellett volna.

– Hát, az biztos, hogy nem jól csinálod, de ha jól csinálnád, akkor se igön adna többet, mert nincs neki... – mondta az öreg kimérten.

– S ezt maga tudta?

– Hát hogy a fenébe ne tudtam vóna?!

– Hát akkor miért adta el nekem?

– Mit gondolsz, fiam, ha jó kecske lött volna, eladom?? – kérdezett vissza feddő hangon az öreg, úgy, hogy Anti azt se tudta, sírjon-e, kacagjon-e, vagy hozzávágja a fejőszéket az öreghez. No, ilyesmire csak nem vetemedik, már csak azért sem, mert az ilyen szíjas tanyasiakkal vigyázni kell, még ha ilyen öreg is, mint ez itt, mert ezek, ha olyasmire kerül sor, egyszer szúrnak, csak aztán szólnak. Így hát nyugalmat erőltetve magára megkérdezte:

– Mért nem mondta meg nekem, hogy ilyen gyengén tejel?

– Hát kérdezted-é, fiam?

Ez az öreg a bolondját járhatja vele, mérgeződött Anti a fejét vakarva, hogy mivel is vághatna vissza. Mielőtt valamit kiötlöhetett volna, az öreg folytatta:

– Node, fiam: hogy ne mondd, szar a magyar, elhoztam neköd égy kecskeollót. Kicsi még, viseld jól gondját, növeld föl szépön. Amire megnő, te is jó kecskés gazda löszöl, nem úgy, mint most. Beléjősz, mint kicsi kutya az ugratásba... Ezt itt pedig vágd le, hanem rövidösön a nyakadra döglik, mert vén a szöröncsétlen!

Azzal az öreg a székérhez lépett, s a saroglyából kiemelt egy szénfekete, összekötözött lábú kecskegidát. Lábáról a hurkot leoldotta, s egy kicsit megsúrolgatta, hogy térjen vissza belé az élet. Aztán a kalapja felé bökött, felszállt a székérre, s komótosan elhajtott.